

425. Nieuwe ideeën (25) - de taalbrocante

1. Punjab, hoezo Punjab? Dan maar even zoeken in VD. De bhangra is een Aziatische muziekstijl die elementen uit de traditionele (oogst)muziek van Punjab combineert met elementen uit de westerse popmuziek. De naam 'Pakistan' is gevormd uit de namen Punjab, Afghan, Kasjmir, Sindh en Baluchistan, de combinatie betekent tevens land der reinen. Een sikh is een aanhanger van een monotheïstische godsdienst met invloeden uit zowel het hindoeïsme als de islam, oorspronkelijk in de Indiase deelstaat Punjab. Ze glom helemaal met haar fris gekamde haren die over haar frisgewassen kleren neerhingen. In de hoger gelegen gebieden komt de guereza [gee-ree-zaa], het zijdeaapje voor. Tegenwoordig gebruiken ze een gelaatsscanner voor identificatie. Onder hilarisch gelach moest hij het gelag betalen. Maripa's zijn eetbare palmvruchten. De wilde Marjolein maakte het wel bont. Tabletten: per os!
2. Als het warm is, roep je 'pf', bij opluchting roep je 'pfiew' en bij een daaropvolgend onzeker antwoord zeg je 'pfoe'. Bij geringschatting zeg je 'phoe'. Bij vakantiewoningen heb je vaak priëlen en prieeltjes als tuinhuisjes. Braziel (brazielhout, pernambukhout) is een harde houtsoort. Brasilicom (brasilicum, basilicum) is trekzalf, maar bazielkruid (basilicum, koningskruid) is een lipbloemige plant. 'Jamaren' heeft alleen een onbepaalde wijs. Een ja-stemmer brengt een ja-stem uit; er zijn ook ja-zeggers (iemand, die letterlijk 'ja' zegt, niet een jazegger, jabroer, ja-en-amenzegger!), en ja-en-amen-zeggers (iemand die letterlijk 'ja en amen' zegt, niet een jazegger, jabroer, ja-en-amenzegger) onder de sprekers. Het moet je nu toch wel de keel uithangen. Putten doe je bij golf in de putt; er wordt dan geput! Ik dacht er half-en-half aan om te stoppen. Een poelepetaat is een parelhoen. Waar is mijn pocketcalculator? Er werd een stemming gehouden: men kon de polllijst aankruisen. Voorkom liefst (tand)plaque (VD: ook plak)! Ik ben ook maar een import-Zeeuw (een halve Bressiaander).
3. Hoe schrijf je 'Sovjet-communisme en -socialisme' (verkorting van Sovjet-Unie)? Heb jij de Koude Oorlog nog meegemaakt? In die tijd zou het wantrouwen hoogtij vieren. Welke questionnaire bedoel je? Houd je van racy rijden? Een rack is een stapelkastje voor audioapparatuur. Nooit ofte nimmer zou de olijkerd de onderscheidenlijke (respectievelijke) luchthart-treurnieten voor de voeten lopen. Een minoriet is een minderbroeder. Tumtum, mjammmie, lekker! Je moet je shampooën. Kan de EHEC-bacterie ook via taugé verspreid worden? Je kunt iets op (in) stock hebben. Door scha en schande wordt men wijs. Hij was dichter (poëet) bij Gods genâ. Een biënnale of een triënnale is geen jaarlijks gebeuren. Jottem, dat gaan we doen (ja, yes!). Er bleef niets, niente, nada over. De paratroeper klom in de pagodeboom. Neem nog een glaasje pagne. Hij was paleoantropoloog. Dit stamt uit het paleolithische tijdperk. Ik ga naar McDonald's.
4. Hij hield een panegyriek, een lofrede. De bottomline is de kern van de zaak. Het parc vaccinogène was verafgelegen. De pardellynx [uh] komt voor in Zuid-Europa. Een pardessustje is een overjas. De mcdonaldisering schrijdt voort. Op de weg lag macadam. Een montgolfière is een heteluchtballon. De montbretia [sj, tsj] is een sierplant. Mopé is de eetbare, pruimvormige, gele vrucht van een tropisch Amerikaanse boom uit de sumakfamilie. Wie speelt er nu nog met een a-al-tolletje? Bij de meet-and-greet heb ik Joost ontmoet. Als je aan MPS lijdt, heb je een meervoudigepersoonlijkheidsstoornis. We hebben botje bij botje gelegd voor de picknick. Tuttut, zo'n tuthola is die tijdelijke tussenpauze nu toch ook weer niet? De total losses van de beide auto's was een feit. Zij leidt en lijdt aan een vie manquée. Zonder mankeren werd er betaald. De Megille (Megila (GB)) is de wetsrol. Wat is 'MER'?
5. Een parsimonie is een eenvoudige verklaring van iets, parcimonie is gierigheid, vooral bij Zeeuwen (zeggen ze). Waar komen magelhaenpinguïns voor? Een makartboekje [d] is een boekje van gedroogde bloemen en grassen. Wat doe je weer lapzwanserig [Taaladvies]? Qu'en dira-t-on zijn praatjes. De Midgardslang komt uit de Noorse mythologie (taalkundig uit het Oudnoors). We kennen

de minister van staat en Vadertje Staat (naast Vadertje Tijd). Ben je nou van lotje getikt? Hij was louché, zij nog louché, maar hun oom was het louchéste van allemaal. Hij volgde wel een lowcarbdiët. Crazy, crazier, crazyst, sexy, sexier, sexyst.

6. De chique dame was nog chiquer dan de chicste douairière. Het maäriev (meervoud: maäravim) is het avondgebed bij de joden. Wat laatmiddeleeuws is, slaat op de late middeleeuwen. De Ezeltjes staan in de Kreeft en niet omgekeerd! Interessante werkwoorden zijn: buzzen (hij buzzt, jij buzzde, we hebben gebuzzd), quizen (ik quiz, jullie quizden, we hebben gequized), winozzen (Jaarboek 2009) (of wilfen, Jaarboek 2008: ik winoz, jij winozde, ze hebben gewinozd) en (gewestelijk) kizzebizzen (jij kizzebist, ik kizzebisde, we hebben gekizzebisd (naast het meer normale) kissebissen (voltooid deelwoord: gekissebist). Bij het pierewaaien zagen we dat de noordse en de Kuhls pijlstormvogels lange smalle vleugels hebben. Een clergyman is een donker pak met collaar van rooms-katholieke geestelijken. Focolarini zijn leden van een kleine gemeenschap van leken en priesters voor het 'Werk van Maria'.

7. Fluks gebruikte hij zijn flux de paroles om zijn fluwelenfrederikgedrag goed te praten. Foliumzuur is N-pteroyl-L-glutaminezuur. Hij had een fors bemeten postuur en was overigens ook forsgebouwd. De wedstrijd zou gelijk op gaan. Uiteindelijk zou de tegenpartij gelijkkomen. Gênâ en vree zij met u. Ge moogt geen geweld plegen. Hoed u voor geweldpleging. Glidkruid is blauwe godsgenade, de trollius is de globebloem en gnathologie is een deel van tandheelkunde. De GmbH kennen ze in Duitsland. De schilder was door de wol geverfd. Het kozijn was nieuwgeverfd (VD), het was tevens roodgeverfd. De lap was roodgevekt. Hij was het manusje-van-alles, de jack-of-all-trades, de duivel-doet-al, de maître Jacques. De jonquille is een plant. We moesten de sluipschutter kaltstellen (stelde kalt, kaltgesteld). Hij was het kritisch van allemaal: hij wilde het friste water en het verste fruit.

8. De kanaalzwemmer zapte van kanaal naar kanaal De Kanaalzwemmer zwom van kust naar kust. Een kapucijntje is een zwart duifje, een souffre-douleur is een zwart schaapje. Gonokokken veroorzaken gonorrhoe (druiper, geslachtsziekte). De volgende woorden mag je nooit in een dictee gebruiken: goodie, gadget, hebbedingetje en gooi-en-smijtwerk. Bij de karavansera(i) stonden heel wat caravans. Een kartuizer kat is blauwgrijs. De freelance journalist (GB, VD: freelancejournalist) werkte op freelancebasis. Het frêleste meisje van de klas liet de fresnellens [uitspraak!] zien. Jeu de boules spelen is jeu-de-boules. Een jodentoe is een lastig werk. Verder kennen we de jodenstreek, het jodenpek (asfalt), de jodenmens, de jodenman, de jodenlijm, het jodenkruid, de jodenkoek, de jodenketting de jodenkers, de jodenkerk, de jodenjongen, de jodenhoed, de jodengenoot, de jodenfooi, het jodendom en de jodenbaard. Ik was gast op een religieus joods feestje.

9. Een Hoegaarden is iets fris, iets Belgisch. De crimineel had iets louches en de jonge vrijster iets closes. De ijsco heeft zijn naam te danken aan de IJscampagnie. De Nederlandse gouden eeuw, wanneer viel die precies? De gouden eeuw in Frankrijk is de tijd van Lodewijk XIV. Onze school won de interscolaire sportwedstrijden. Een interlocutoir vonnis is nog niet definitief. De nuisancevalue is de betekenis (alleen) als iets hinderlijks (snapt u Van Dale?) Hij fungeert als luis in de pels. Hij is een luis-in-de-pelsfiguur. Een nymphaeum is in de archeologie een monumentale fontein of gebouw met bassins waar een waterleiding in uitmondt. Een nymphe du pavé is een ordinaire straathoer (een wegwerkster). De op- en aangeschoten rotjochies vielen me steeds lastig bij het joggen. Geciseleerde gegoten metalen voorwerpen zijn met een steekbeitel bewerkt. Er is ook een fijn geciseleerde literaire stijl.

10. Een gecraqueleerd schilderij vertoont craquelé: het zit vol kleine barstjes. Grootayatollahs zijn de hoogste geestelijk leiders bij de sjiieten. Een hacendero is de eigenaar van een haciënda. Een ranchero runt een ranch(o). Squaleen is de acyclische onverzadigde koolwaterstof behorend tot de groep der triterpenen, die voorkomt in de lever van haaien en in sommige planten en wordt beschouwd als tussenproduct in de biosynthese van steroïden. De Cetti's zanger is de bruine rietzanger met luide zang, die af en toe als gast bij ons broedt.

Rein Leentfaar m.m.v. Hans Blik